

УДК 006.063:613.22

Екологічне маркування – запорука якості продуктів дитячого харчування

Экологическая маркировка – залог качества продуктов детского питания. Г.И. АРХИПОВА , Л.А. НЕСТЕРОВА (НУБИП)

Аннотація. Представлен анализ современного состояния экологического менеджмента, как эффективного механизма управления безопасностью пищевого сырья и продуктов питания. Рассмотрена проблема экологической маркировки продуктов детского питания.

Ecological labeling - a pledge of quality products baby food. G. ARKHIPOVA, L. NESTEROVA

Abstract. The article analysis the current state to the environmental management as a modern food safety control mechanism for of raw materials and food. The problem of environmental labeling of baby foods.

Г.АРХИПОВА, канд.техн.наук,

Л.НЕСТЕРОВА, докт.техн.наук

Національний університет
біотехнологій і природокористу-
вання

На сучасному державному ринку лише 20% продуктів для малюків вітчизняного виробництва, решта - зарубіжних виробників [1]. Зараз як ніколи дуже гостро поставили такі проблемні питання як забезпечення якісною сировиною підприємств-виробників продуктів дитячого харчування. Для їх ефек-

тивного функціонування необхідно удосконалити систему оплати та економічне стимулювання спеціалізованих підприємств торгівлі. Для виготовлення високоякісних продуктів дитячого харчування потрібна високосортна сировина, яка має відповідати чинним стандартам. Таку сировину можна одержувати лише у спеціалізованих господарствах (рослинницьких, тваринницьких тощо) за технологіями, які виключають її забруднення різними шкідливими речовинами [2].

Питання екологізації економіки та

екологічної свідомості суспільства не нове. Нове в ньому – еквівалентність взаємозв'язку між державою, природою та людиною, яка базується на законодавчих та організаційно-технічних рішеннях. Міжнародні стандарти систем екологічного менеджменту ISO 14000 називають однією із найбільш відомих міжнародних природних ініціатив минулого сторіччя.

У сучасних умовах, коли антропогенне навантаження на біосферу спричиняє значні негативні зміни, імідж підприємства значною мірою

Показники якості сільськогосподарської сировини з екологічно безпечних регіонів України

Регіони	Рослинна сировина	Показники якості сировини				
		вітамін С, мг /100г	β-каротин, мг /100г	СР, %	pH	Пектин, %
Одеська область	Яблука сорт «Ренет Семеренко»	0,14	0,012	8,7	3,15	21,6
	Морква сорт «Шантане»	0,13	3,1	9,6	3,55	15,4
	Гарбуз сорт «Мускатний 35»	0,09	2,6	10,8	3,4	20,2
Київська область	Яблука сорт «Ренет Семеренко»	0,4	0,015	8,5	3,1	20,7
	Морква сорт «Шантане»	0,37	1,3	9,8	3,5	15,8
	Гарбуз сорт «Мускатний 35»	1,2	2,5	10,5	3,4	19,8
Івано-Франківська область	Яблука сорт «Ренет Семеренко»	0,2	0,019	9,0	3,2	22,8
	Морква сорт «Шантане»	0,24	3,3	9,8	3,5	16,4
	Гарбуз сорт «Мускатний 35»	0,19	2,8	10,6	3,35	20,4
Чернігівська область	Яблука сорт «Ренет Семеренко»	0,18	0,011	8,4	3,1	20,3
	Морква сорт «Шантане»	0,34	2,9	8,9	3,3	16,2
	Гарбуз сорт «Мускатний 35»	0,26	2,4	9,7	3,5	18,7

визначається його ставленням до проблем охорони навколишнього середовища.

Стандарти систем екологічного менеджменту ISO 14001 і екологічного менеджменту та аудиту EMAS дають змогу підприємству досягти якісно нового рівня охорони довкілля, зробити його природоохоронну діяльність системною і ефективною. Стандарти передбачають проведення необхідних заходів щодо удосконалення цієї діяльності зі збе-

реженням економічних інтересів підприємства [3].

Останнім часом країнами світу широко використовується екологічне маркування, яке має відповідати вимогам міжнародного стандарту ISO 14024. Саме такий підхід потрібно поширити на продукти дитячого харчування [4].

В Україні ставлять підвищені вимоги до безпеки і якості як до готових продуктів для дітей, так і до сировини, з якої їх виробляють. На

даний час розроблена нормативна документація на кілька сотень найменувань виробів, але нинішній асортимент ще досить обмежений. Майже відсутні продукти лікувального харчування для дітей із спадковими захворюваннями (ферментопатії, порушенням амінокислотного, вуглеводного обмінів та ін.).

Розвитку екологічно безпечного виробництва продуктів дитячого харчування сприяє, передусім, стабільне розміщення підприємств у галузі,

комплексний розвиток і спеціалізація господарств регіонів України, що задіяні у цьому виді виробництва. Основними напрямками у досягненні поставленої мети повинні стати: поглиблення в окремих областях спеціалізації на виробництві екологічно безпечної сировини для потреб в галузі продуктів дитячого харчування. Крім того, особливу увагу необхідно звернути на оптимізацію темпів і розмірів підприємств, що спрямовані на виробництво продуктів дитячого харчування у визначених областях відповідно до вимог ринкової економіки, з використанням новітніх досягнень науки, техніки, технологій виробництва і прогресивного світового досвіду [5].

Вплив сировинного фактора на розміщення підприємств, що спеціалізуються на виробництві продуктів дитячого харчування, і зворотний вплив їх на розташування підприємств аграрного сектора набуває специфічних форм, зумовлених особливостями сільського господарства в галузі харчових виробництв, а також відповідними якостями сільськогосподарської сировини рослинного і тваринного походження. Видовий та сортовий склад сільськогосподарської сировини, яка надходить на переробку, повинен відповідати вимогам технологічних процесів переробних підприємств. Таким чином, особливості вирощування сільськогосподарської сировини потребують

створення навколо переробних підприємств стабільно діючих сировинних зон. Це дасть змогу значною мірою зберегти обсяги і якість сировини, скоротити транспортні витрати.

Обсяг і якість сільськогосподарської продукції, що надходить на промислову обробку і переробку, багато в чому визначають асортимент продуктів дитячого харчування,

ності [6]. Саме тому одним із основних напрямів державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки є затверджена програма постановою ВР України № 188/98-ВР від 05.03.1998 р. «Активізація переходу сільського господарства на біологічні методи господарювання та виробництва екологічно безпечної продукції» [5].

Водночас слід враховувати, що незабруднені ґрунти не гарантують одержання якісної і безпечної продукції. Однією з умов є застосування відповідних технологій. Згідно з положеннями Міжнародної організації з органічного землеробства (IFOAM), сертифікації підлягає не лише сама продукція, яку одержали після збирання врожаю, але й технологія - від посіву і до переробки продукції. Повинні контролюватись ґрунти, рослини і все господарство в цілому [5].

Особливе значення приділяється вирощуванню екологічно безпечної овочевої продукції, яка містить і вітаміни, мінеральні речовини, ферменти, фітонциди й інші важливі для підтримання та збереження здоров'я дітей мікроелементи.

Мета роботи – охарактеризувати основні аспекти вирощування рослинної сировини для виробництва дитячого харчування за визначеними регіонами України.

впливають на ритмічність діяльності підприємств [5].

З подібними екологічними проблемами нині мають справу більшість країн світу, що зумовлює нагальну необхідність зміни сучасної стратегії сільського господарства.

Враховуючи, що останніми роками інтенсивність хімічного, радіаційного та інших видів антропогенного впливу на довкілля істотно зросла, а це негативно позначається на здоров'ї людей, питання виробництва безпечної продукції набуває підвищеної актуаль-

Мета роботи – охарактеризувати основні аспекти вирощування рослинної сировини для виробництва дитячого харчування за визначеними регіонами України.

За результатами попередніх досліджень вченими інституту агро-екології НАНУ було виділено чотири регіони, придатні для виготовлення екологічно безпечної сировинної продукції:

Північно-Полтавський, який охоплює більшу частину Полтавської області (за винятком регіонів, що

прилягають до міст Кременчука та Комсомольська), північно-західні райони Харківської області, південно-східні райони Чернігівської області, східні райони Київської та Черкаської областей (лівобережна частина).

Вінницько-Прикарпатський, що тягнеться смугою близько 100 км: починаючи від м. Попільці Житомирської області і до півночі Вінницької, Хмельницької та Тернопольської областей у напрямі до м. Львова.

Південно-Подільський, який включає південно-східну частину Вінницької області і південно-західну частину Кіровоградщини, північ Миколаївщини та північну половину Одеської області.

Північно-східно-Луганський, що включає Мілоський і Новоопішівський райони Луганської області.

В інших місцях незабруднені землі зустрічаються невеликими масивами, де також можливе виробництво високоякісної і безпечної продукції.

Як відомо, овочі та фрукти відносяться до дієтичних продуктів. Завдяки вмісту в них цукру, вітаміну С, каротину, клітковини, пектинових речовин, зольних елементів, органічних солей, заліза, фосфору - вживання овочів та фруктів досить корисне для дітей.

Для проведення досліджень нами було проаналізовано понад 40 зразків відповідних овочів і фруктів, після чого з визначеної сировини обрано: гарбуз сорту «Мускатний 35», морква сорту «Шантане», та яблуко сорту «Ренет Семеренко».

З кожної визначеної зони було взято сировину та проведено аналіз у трьох повторностях. Сировина вироблена без застосування хімічних добрив і пестицидів за сучасними органічними технологіями.

Дослідні результати показали:

Існує нагальна потреба розробити на державному рівні нормативні

документи щодо екологічного маркування продуктів дитячого харчування.

Вітчизняні сільськогосподарські угіддя мають всі можливості для вирощування сировини для виробництва продуктів дитячого харчування.

Регіони Івано-Франківської та Одеської областей найбільш придатні для вирощування екологічно безпечної продукції з органічною технологією.

Для досягнення поставленої мети було використано результати досліджень наукових установ, власних досліджень та господарств, що вирощують фрукти та овочі за мінімального застосування пестицидів та мінеральних речовин. Аналіз одержаної продукції здійснювали за стандартними методиками акредитованої наукової лабораторії (табл.).

Висновки

1. Обрані регіони сировинних зон сільськогосподарської продукції відповідають вимогам щодо сировини для продуктів дитячого харчування.

2. За вмістом таких важливих речовин як β -каротин, пектин, для фруктів найкращий регіон є Івано-Франківська область, а для овочів – Одеська та Івано-Франківська.

3. Екологічно безпечно сировинні зони необхідно зазначити відповідно до діючого законодавства з отриманням виробників певних документів.

4. Слід розширити такі сировинні зони з заохоченням сільськогосподарських виробників, що надасть змогу більшого вибору сировини та розширення асортименту продуктів дитячого харчування, що є дуже актуальним питанням сьогодення.

Література

1. *Азбука харчування. Харчування дітей: Довідник / С.К. Ткаченко (ред. І.О. Мартинюк). – Львів: Світ, 1995. – 200 с.*
2. *Дейнеко Л.В., Хлобистов Є.В. Стратегічна екологічна оцінка проектів щодо екологічно безпечної продукції у забезпеченні сталого агропромислового розвитку. // Механізм регулювання економіки. – 2006. - № 4. – С.29-34.*
3. *Кожушко Л.Ф., Скрипчук П.М. Екологічний менеджмент. – К.: Академвидав, 2007. – 430 с.*
4. *Момот О.І. Менеджмент якості та елементи системи якості. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 366 с.*

5. *Шелудько О.І. Деякі проблеми формування сировинних зон для виробництва екологічно безпечної продукції дитячого харчування. // Проблеми природокористування, сталого розвитку та техногенної безпеки регіонів: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпропетровськ: Інститут проблем природокористування та екології НАН України, 2005. – 280 с.*
6. *Дейнеко Л.В., Коваленко А.О., Коренюк П.І., Шелудько О.І. Продовольчий комплекс України: стан і перспективи розвитку. // К.: Наукова думка, 2007. – 276 с.*